

کد کنترل

301

F

301F

آزمون (نیمه متمرکز) ورود به دوره های دکتری - سال ۱۴۰۲

دفترچه شماره (۱)

صبح پنجشنبه

۱۴۰۱/۱۲/۱۱

«اگر دانشگاه اصلاح شود مملکت اصلاح می شود.»

امام خمینی (ره)

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
سازمان سنجش آموزش کشور

زبان و ادبیات فارسی (کد ۲۱۰۱)

زمان پاسخ گویی: ۱۰۵ دقیقه

تعداد سؤال: ۸۰

عنوان مواد امتحانی، تعداد و شماره سؤالات

ردیف	مواد امتحانی	تعداد سؤال	از شماره	تا شماره
۱	مجموعه دروس تخصصی: - کلیات ادبی (تاریخ ادبیات، دستور، عروض و قافیه، نقد و نظریه های ادبی معاصر) - متون نظم و نثر - زبان عربی - متون نظم - متون نثر - بلاغت	۸۰	۱	۸۰

این آزمون نمره منفی دارد.

استفاده از ماشین حساب مجاز نیست.

حق چاپ، تکثیر و انتشار سؤالات به هر روش (الکترونیکی و...) پس از برگزاری آزمون، برای تمامی اشخاص حقیقی و حقوقی تنها با مجوز این سازمان مجاز می باشد و با متخلفین برابر مقررات رفتار می شود

* داوطلب گرامی، عدم درج مشخصات و امضا در مندرجات جدول زیر، به منزله عدم حضور شما در جلسه آزمون است.

اینجانب با شماره داوطلبی با آگاهی کامل، یکسان بودن شماره صندلی خود با شماره داوطلبی مندرج در بالای کارت ورود به جلسه، بالای پاسخ نامه و دفترچه سوالات، نوع و کد کنترل درج شده بر روی جلد دفترچه سوالات و پایین پاسخ نامه ام را تأیید می نمایم.

امضا:

مجموعه دروس تخصصی (کلیات ادبی) تاریخ ادبیات، دستور، عروض و قافیه، نقد و نظریه های ادبی معاصر) - متون نظم و نثر - زبان عربی - متون نظم - متون نثر - بلاغت):

۱- اعراب کلمات مشخص شده به ترتیب در کدام گزینه درست است؟

«سَيَمْسَحُ الزَّمانَ خَلِيفَةَ الزَّمانِ، وَ تَنْتَهِي حَيَاتَهُ كَأَيِّ بَهْلوانٍ...»

(۱) الزَّمانُ، خَلِيفَةَ، حَيَاتَهُ (۲) الزَّمانُ، خَلِيفَةَ، حَيَاتُهُ

(۳) الزَّمانُ، خَلِيفَةُ، حَيَاتُهُ (۴) الزَّمانُ، خَلِيفَةُ، حَيَاتُهُ

۲- اعراب کلمات مشخص شده در کدام گزینه درست است؟

(۱) حَنْظَلًا صِرْتُ، مذاقِي قاتِلٌ (خبر صِرْتُ)

(۲) كُلُّ ما أَمَلِكُهُ اليَوْمَ انتَظِرُ (مفعول به برای أَمَلِكُ)

(۳) لَطْمَةً تَهوى عَلَى وَجْهِ الرِّحامِ (فاعل مقدم برای فعل تَهوى)

(۴) أَحالوا فى عُروقى الدَّمِ غَسَليناً و قار (فاعل برای فعل أَحالوا)

۳- در کدام گزینه «بدل اشتمال» به کار رفته است؟

(۱) لا يَطْبَعُونَ وَ لا يَأْتُونَ فِعْلاً هُمْ

(۲) بَلَّغْنَا السَّماءَ مَجْدُنا و سَناءُنا

(۳) وَ ما صفا لامرِيءٍ عَيشٌ يُسَرُّ بِهِ

(۴) ذوالجهل يَفْعَلُ ما ذُو العَقْلِ فاعِلُهُ

۴- ساخت صرفی کلمات مشخص شده در کدام گزینه با سایر گزینه ها متفاوت است؟

(۱) وجود او و جود جوادا رهان

(۲) ذات او و ثبات رضیعا لبان

(۳) جمع بین صناعتی النظم و النثر تعذر دارد.

(۴) بزودی بی انتظار مقضی الاوطار مراجعت می نموده است.

۵- کدام گزینه صحیح است؟

(۱) أشهر آثاره حياة الحيوان الكبرى رتبت فيه اسماء الحيوانات (الجاحظ)

(۲) كتاب في علم الهيئة و عنوانه عجائب المخلوقات و غرائب الموجودات (الدميري)

(۳) و من أشهر آثاره المواعظ و الاعتبار في ذكر الخطط و الآثار المعروف بخطط (المقريزي)

(۴) وفيات الاعيان و ابناء انباء الزمان، كتاب يَصْنَمُ تراجم المشهورين من رجال الأدب و العمل (ابن شاعر)

- ۶- عبارت زیر، در وصف کیست؟
«كان عالماً عبقرياً مثزناً التفكير، دقيق الملاحظات النفسية و السياسية تفرد بما ابتكره من فلسفة الاجتماع و فلسفة التاريخ»
(۱) ابن خلدون (۲) ابن عبد ربیه (۳) ابن خلكان (۴) ابن اثیر
- ۷- عبارت زیر در وصف کدام شاعر و نویسنده مهجر است؟
«هاجر صبيّاً الى الولايات المتحدة و هناك مارس الرسم و أنتج معظم شعره و نثره»
(۱) می زیاده (۲) سامی البارودی (۳) ایلیا ابوماضی (۴) جبران خلیل جبران
- ۸- با توجه به بیت زیر، کدام گزینه درست است؟
وَقَدْ أَغْتَدَى، وَ الطَّيْرُ فِي وَكُنَاتِهَا
بِمُنْجَرِدٍ، قَيْدِ الْأَوَابِدِ، هَيْكَلِ
(۱) أَغْتَدَى: أذهبُ باكراً
(۲) هَيْكَل: الْحَجْرُ الْعَظِيمُ
(۳) أَوَابِد: جمع أبده، الفرسُ القصير الشعر
(۴) وَكُنَةُ الطَّيْرِ: طيرانها
- ۹- مفهوم عبارت زیر در کدام گزینه آمده است؟
«أنا الغريق فما خوفي من البلبل»
(۱) غرقه در نیل چه اندیشه کند طوفان را
(۲) غرقه گشتند و نگشتند به آب آلوده
(۳) همیشه کشتی احمق غریق طوفان است
(۴) پایاب نیست بحر غمت را و من غریق
- ۱۰- این بیت عربی با کدام عبارت مناسبت دارد؟
الْم تَرَأَنَّ الْمَرْعَ تَدْوَى يَمِينَهُ
فَيَقْطَعُهَا عَمْدًا لَيْسَ لِم سَائِرِهِ
(۱) از شکسته خود مومیائی دریغ نمی باید داشت و افکنده خود را بر باید داشت.
(۲) نادانی نفس مردم را مرضی است، مرضی که از عداوی آن چاره احتراز بیاید کرد.
(۳) مراد از نصرت ظالم منع اوست از ظلم؛ پس مرا از حفظ خون و مال تو چاره ای نیست.
(۴) بذل مال که به اندازه یسار نکنی نیازمندی و محتاجی ثمر دهد و سخن که نه در پایه خویش گویی از پایه بیفکند.
- ۱۱- مفهوم کدام گزینه با بیت زیر تناسب دارد؟
إِذَا أَنْتَ أَكْرَمْتَ الْكَرِيمَ مَلَكْتَهُ
وَ إِنْ أَنْتَ أَكْرَمْتَ اللَّئِيمَ، تَمَرَّدَا
(۱) و ما قتل الأحرار كالعفو عنهم
(۲) فَإِنِّي رَأَيْتُ الْبَحْرَ يَعْتُرُ بِالْفَتَى
(۳) وَ وَضَعَ النَّدَى فِي مَوْضِعِ السَّيْفِ بِالْعُلَى
(۴) وَ تُحْيِي لَهُ الْمَالَ الصَّوَارِمُ وَ الْقَنَا
- ۱۲- مفهوم بیت زیر در کدام گزینه آمده است؟
فَلَمَّوْثُ خَيْرٌ لِّفَتَى مِنْ فَعْوَدِهِ
فَقَيِّرْهُ وَ مِنْ مَوْلَى يَدْبُ عَقَابِيهِ
(۱) نشود شسته جز به بی طمع
(۲) الرزق مقسوم فلا تزحل له
(۳) اگر مرگ خود هیچ راحت ندارد
(۴) إذا قني زمني بأوى شرفت بها
- نقش های گشادنامه عمار
والموت محتوم فلا تخفل به
نه بازت رهاند همی جاودانی؟
لَوْ ذَاقَهَا لَبَكِيَ مَا عَاشَ وَ انْتَحَبَا

۱۳- مفهوم عبارت زیر در کدام گزینه آمده است؟

«پادشاهان باید که روز جنگ و وقت نام و ننگ به عواقب کارها التفات نمایند.»

- (۱) تَحَرَّكَ بِنَاءً، إِمَّا لِيَوَاءٍ وَ مَنبَرٍ
(۲) وَ لِلدَّهْرِ أَثْوَابٌ فَكُنْ فِي ثِيَابِهِ
(۳) تُخَوِّفُنِي دُونَ الَّذِي أَمَرْتُ بِهِ
(۴) طُمُوحُ السَّيْفِ لَا يَخْشَى إِلَهًا
- و إِمَّا حُسَامٌ كَالعَقِيقَةِ قَاضِبٌ
كَلَيْسَتَهُ يَوْمًا أَجَدُّ وَ أَخْلَقَا
وَ لَمْ تَدْرِ أَنَّ العَارِ شَرُّ العَوَاقِبِ
وَ لَا يَرْجُوا القِيَامَةَ وَ المَعَادَا

۱۴- کدام گزینه درست معنی شده است؟

- (۱) انقضت مدته و حانت منيته (زمان وی سپری شد و آرزوی وی فرا رسید).
(۲) فلما بات الرجل بذلك المكان تيزم به (وقتی آن مرد از آن مکان دور شد، ملول شد).
(۳) و إن بنی الشیخ اتعظوا بقول أبیهم و أخذوا به (پسران آن پیر وعظ پدر را بشنودند و به آن اقدام کردند).
(۴) إن رجلاً سلك مفازة فیها خوفٌ من السباع (مردی به کوه بلندی نزدیک شد که ترس از ددان در آن بسیار بود).

۱۵- ترجمه کدام عبارت درست است؟

- (۱) تَبَنَى الرَّجَاءَ عَلَى شَفِيرِ هَارٍ (امید را در لبه شمشیر می جویی).
(۲) شَهَبُ البُرَاةِ سَوَاءٌ فِيهِ وَ الرَّحْمُ (چابکی را با رخوت برابر می نهند).
(۳) لَا أَمْرَ لِلْمَعْصِيِّ إِلَّا مُضَيِّعًا (فرمان کسی که از وی اطاعت نشود، تباه است).
(۴) وَ البَغِيُّ مَرْتَعٌ مُبْتَغِيهِ وَخِيمٌ (واردشونده در چراگاه ستم را مکافات سختی است).

* با توجه به ابیات زیر، به پرسش‌های شماره ۱۶ و ۱۷ پاسخ دهید.

- پری چه‌ره را بچه بُد در نه‌هان
از آن خوب‌رخ شد دلش پر امید
چو هنگامه زادن آمد پدید
جهانی گرفتند پروردنش
چو برجست و آمدش هنگام شوی
نیانامزد کرد شویش پشنگ
یکی پور زاد آن هنرمند ماه
- از آن شاد شد شهریار جهان
بکین پس‌ر داد دل را نوید
یکی دختر آمد ز ماه آفرید
برآمد به نام و بزرگی تنش
چو پروین شدش روی چون مشک موی
بدو داد و چندی برآمد درنگ
چگونه؟ سزاوار تخت و کلاه

۱۶- منظور از «پور» که در بیت هفتم به تولد او اشاره شده است، کیست؟

- (۱) کیخسرو (۲) فرود (۳) منوچهر (۴) نوذر

۱۷- این بخش از داستان بر اساس کدام شگرد روایی، نقل شده است؟

- (۱) شتاب مثبت (۲) شتاب منفی (۳) کانونی‌سازی (۴) دیرنگی روایی

۱۸- بیت زیر به باور کدام‌یک از فرقه‌های کلامی، در باب جبر و اختیار اشاره دارد؟

- به میان قدر و جبر ره راست بجوی
که سوی اهل خرد جبر و قدر درد و عناست
- (۱) امامیه (۲) معتزله (۳) اشاعره (۴) مرجئه

- ۱۹- مفهوم کلی بیت زیر در کدام گزینه آمده است؟
این جهان در جنب فکرت‌های ما
همچو اندر جنب دریا ساغر است
(۱) انسان عالم کبیر است و آفرینش عالم صغیر
(۲) اندیشهٔ آدمی گنجایی درک عظمت عالم خلقت را ندارد.
(۳) دنیا در مقایسه با اندیشهٔ آدمی چون ساغری در مقابل دریاست.
(۴) دریا در مقایسه با حرص و آز آدمی، ساغری بیش نیست.
- ۲۰- کدام مورد، بیانگر مقصود شاعر در بیت زیر است؟
هرکسی بر تخت ملکیت کی تواند یافتن
همچو گیسوی عروسان دستهٔ زنبیل را
(۱) در پیش چشم همت عارف بالله زلف عروس و دستهٔ زنبیل یکی است.
(۲) در عین ملکیت و فرمانروایی چون سلیمان از دسترنج خود باید خورد.
(۳) کسی که در بند پادشاهی است، زلف عروسان در نظرش کمتر از دستهٔ بافته‌شدهٔ زنبیل است.
(۴) کسی که طعم عشق حقیقی را چشیده باشد، عشق مجازی در پیش چشمش ارزشی ندارد.
- ۲۱- در بیت زیر، «این» و «آن» به ترتیب اشارت به کدام فرقهٔ کلامی دارد؟
این یکی گوید به فرمان که «استجیبوا للرسول»
و آن دگر خواند ز ایمان «یفعل الله ما یشا»
(۱) جبریه - قدریه (۲) جبریه - مرجئه (۳) مرجئه - جبریه (۴) قدریه - جبریه
- ۲۲- با توجه به ابیات زیر، معنی مصراع دوم بیت دوم چیست؟
گر ز سـوی او در آید عاشقی
لیک عشقی کان ز سوی تو بود
(۱) آن عشق را از تو نمی‌پذیرند.
(۲) تو در واقع عاشق خودت هستی.
(۳) آن عشق دوام و قوام بیشتری دارد.
(۴) در چهرهٔ تو آثار آن عشق نمایان می‌شود.
- ۲۳- ابیات زیر بر کدام‌یک از مقامات سلوک عرفانی دلالت دارد؟
رفت پیش بـوعلی آن پیـرزن
شـیخ گفتا: عهد دارم من که نیـز
پیـرزن در حال گفتا: بـوعلی
مرد را در دیده اینجا غیر نیست
(۱) فنا (۲) توحید (۳) استغنا (۴) معرفت
- ۲۴- ترکیب «مرغ‌زبانی‌کردن» در بیت زیر کنایه از چیست؟
دام نـه‌ای دانه‌فشانـی مکن
با چـو منـی مرغ‌زبانـی مکن
(۱) خودستایی کردن (۲) گزافه‌گویی کردن
(۳) خدعه و نیرنگ به کار بستن (۴) اظهار عجز و ناتوانی کردن
- ۲۵- مفهوم کلی مصراع دوم بیت زیر در کدام گزینه آمده است؟
هر که جهان خواهد کاسان خورد
تابستان برگ زمستان خورد
(۱) از بیم فردا، امروز را فدا نکردن
(۲) در لحظه زندگی کردن و غم امروز و فردا را نخوردن
(۳) در ایام فراخی نعمت، به فکر سختی ایام محنت بودن
(۴) دم غنیمت شمردن و از مواهب ایام فراخی نعمت بهره‌مند شدن

۲۶- مفهوم کدام گزینه متفاوت است؟

- (۱) روز دانش زوال یافت که بخت
(۲) دیده دارد سپید بخت سپاه
(۳) بخت را در گلیم بایستی
(۴) چشم بد دور کز در بختم
- بر من راست فعل کژنگر است
آن سپید، آفت سپاه سر است
این سپیدی برص که در بصر است
چرخ حلقه به گوش همچو در است

۲۷- عبارتهای مشخص شده در کدام مورد به درستی معنی شده است؟

- (۱) نرّاد طرب به مهره بازی
(۲) در مدحت تو به هفت اقلیم
(۳) شهباز سخن به دولت تو
(۴) در کعبه حضرت تو جبریل
- از دست بنفش کرده ران را (مغلوب شدن)
شش ضربه دهد سخنوران را (مغلوب ساختن)
منقار بریده نوپران را (جرأت بخشیدن)
دست آب دهد مجاوران را (امیدوار کردن)

۲۸- معنای درست بیت زیر در کدام گزینه آمده است؟

- به کار آبی و دین با دل و تنت گویان
(۱) پیوسته به کار بیهوده مشغولی و این اهمال و بیهوده کاری، عمر تو را تباه کرده است.
(۲) پیوسته به آشامیدن شراب مشغولی، درحالی که که شراب خواری، بی آبرویت کرده است.
(۳) پیوسته به کار شهوت و شکم مشغولی، و این شهوت و شکم، آبروی تو را به باد داده است.
(۴) پیوسته در کار کشت و برداشت دنیایی هستی درحالی که این کشت و برداشت، تو را از عاقبت اندیشی دور کرده است.

۲۹- معنای درست بیت زیر در کدام گزینه آمده است؟

- وجود بی کف تو تنگ عیش بود چنان
(۱) فرصت عیش جهان بدون بخشش تو چنان اندک بود که از مائده آسمانی من و سلوی نتوانست بهره یابد.
(۲) عالم وجود پیش از آنکه کف بخشنده تو خلق شود، چنان بی مایه بود که مائده من و سلوی را آسایش و عشرت می دانست.
(۳) وجود بی بخشش تو، ننگ زندگانی بود چنانکه من و سلوی قوم بنی اسرائیل هم نمی توانست این ننگ را از دامن هستی بزدايد.
(۴) عالم هستی در برابر عظمت جود و بخشش تو هیچ بود و مائده آسمانی که از خداوند به قوم موسی (ع) می رسید در مقابل بخشش تو از آغاز ارزشی نداشت.

۳۰- مفهوم کلی ابیات زیر در کدام گزینه آمده است؟

- من چو خورشیدم درون نور غرق
رفتیم سوی نماز و آن خدا
کژ نهیم تا راست گردد این جهان
- می ندانم کرد خویش از نور فرق
بهر تعلیم است ره مر خلق را
حرب خدعه این بود ای پهلوان

- (۱) تجویز خرق نظام اخلاقی از سوی اولیای الهی به رغم مخالفت عامه
(۲) استغراق اولیای الهی در حق و رستن از مناسک دینی مورد علاقه عامه
(۳) التزام به مناسک دینی به رغم فنای وجود اولیای الهی به منظور هدایت عامه
(۴) رابطه انتظام امور جهان با اعمال خارق عادت اولیای الهی علی رغم نظر عامه

- ۳۱- با توجه به ابیات زیر، فرعون را می توان جزو کدام دسته قرار داد؟
- باز با خود گفته فرعون ای عجب
در نهان خاکی و موزون می شوم
رنگ زر قلب ده تو می شود
نه که قلب و قالبم در حکم اوست
- (۱) اصحاب تأویل (۲) اصحاب تلویح (۳) اصحاب تمکین (۴) اصحاب تصریف
- ۳۲- در ابیات زیر، «تیشه، بیشه، شاخ، موصل، معطل» به ترتیب نماد چه چیزی هستند؟
- خواجه تاشانیم اما تیشهات
باز شاخی را موصل می کند
(۱) قدرت جزئیة الهی، عالم آفرینش، انسان، مؤمن، کافر
(۲) قضای الهی، جهان مادی، موالید ثلاثه، حیوان، جماد
(۳) اراده الهی، اعیان ثابت، صور کلیه مخلوقات، عقل، نفس
(۴) قدرت کونیة الهی، عالم احدیت، صورت مثالی انسان، عالم، جاهل
- ۳۳- مفهوم کلی بیت زیر در کدام مورد آمده است؟
- ز آنک بینایی که نورش بازغ است
با عصا کوران اگر ره دیده اند
(۱) چون عصا شد آلت جنگ و نفیر
(۲) این عصا چه بود قیاسات و دلیل
(۳) تو عصا کش هر که را که زندگی است
- ۳۴- مفهوم کدام مورد، با بیت زیر متفاوت است؟
- رسته دهر و فلک دیده و بشناخته
(۱) نیست در بازار عالم خوشدلی و زانک هست
(۲) بر سر بازار دهر نقد جفا می رود
(۳) چارسوی دهر از شور زیانکاران پر است
(۴) نقد بازار جهان بنگر و آزار جهان
- ۳۵- با توجه به بنمایه شراب و خمار، مضمون کدام بیت با سایر ابیات متفاوت است؟
- ما را که درد عشق و بلای خمار کشت
(۱) ای باد از آن باده نسیمی به من آور
(۲) چو مهمان خراباتی به عزت باش با رندان
(۳) در این خمار کسم جرعه ای نمی بخشد
- ۳۶- در کدام عبارت، اصطلاح دیوانی مشخص شده، درست معنی شده است؟
- (۱) و جنگ سخت شد از هر دو روی. من جنگ مضاف این روز دیدم در عمر خویش (جنگ تن به تن).
(۲) سلطان طاهر دبیر را گفت حاجب را بگوی که لشکر را بیستگانی تا کدام وقت داده است. (کمک مالی که به صورت حواله پرداخت شود).
(۳) بوسهل و سوری سواران مرتب داشته اند بر راه سرخس تا به نیشابور (پیکهای نامه رسان در فواصل معین).
(۴) لشکر سلطانی خواستند که بر اثر ایشان روند امیر نقیبان فرستاد تا نگذاشتند که هیچ کس به دم هزیمتی برفتی (پیکها).

۳۷- در عبارات زیر، کدام ضرب‌المثل درست معنا شده است؟

- ۱) امیرمحمود وی را بناوخت و به درگاه نگاه داشت و خبر به برادرش والی مکران رسید، خار در موزه‌اش افتاد. (دچار تشویش شد).
- ۲) اگر این فاضل از روزگار ستمکار داد یابد در سخن موی به دو نیم شکافد و دست بسیار کس در خاک مالد فَانَّ اللّٰهِي تَفْتَحُ اللّٰهِي. (گشودن گره‌ها بر دانایان دشوار نیست).
- ۳) احمد خود آنچه باید کرد کند و مال‌ها بستاند از خراج و مواضعت و پس به غزا رود و مالی بزرگ به خزانه رسد و مابین الباب و الدّار نزع بنشود. (بین دوست و دشمن).
- ۴) از آنجا پیری آخورسالار را با مقدّمی چند بفرستند به دُمّ هزیمتیان ایشان برفتند کوفته با سوارانی هم از این طراز و خاک و نمکی بیختند و جایی بیاسودند. (جامه از گرد تکاندند).

۳۸- عبارت زیر تعریف کدام اصطلاح است؟

- «او قوتی است ترتیب‌کرده در تجویف اول از دماغ که قابل است به ذات خویش مر جمله صورت‌ها را که حواس ظاهر قبول کرده باشند و در ایشان منطبق شده که بدو تأدیه کنند و محسوس آنگاه محسوس شود که او قبول کند.»
- ۱) وهم ۲) خیال ۳) ذاکره ۴) حس مشترک

۳۹- متن زیر با کدام گزینه کامل می‌شود؟

- «مرد هنرمند با مروّت، اگر چه حامل منزلت و بسیار خصم باشد، به عقل و مروّت خویش پیدا آید در میان قوم؛»
- ۱) کاندربن مُلک چو طاووس به کار است مگس.
 - ۲) چو مرد بر هنر خویش ایمنی دارد شود پذیرۀ دشمن به جستن پیکار
 - ۳) چنان که فروغ آتش اگر چه فروزنده خواهد که پست بسوزد به ارتفاع گراید.
 - ۴) چون شاخ رز که بر درخت نیکوتر و بارورتر نرود و بدانچه نزدیک‌تر باشد درآویزد.

۴۰- کدام آیه می‌تواند مکمل عبارت زیر باشد؟

- «اصحاب خرد و تجربت در کارها، خاصه که خونی ریخته خواهد شد، تأمل و تثبّت واجب بینند و حکم و فرمان باری جلّت اسماء و عمّت نَعْمَاوَه امام سازند.»
- ۱) ﴿اِنَّ الظَّنَّ لَا یغْنِی مِنَ الحقِّ شیئاً﴾
 - ۲) ﴿وَالکَاظِمِیْنَ الغَیْظِ وَ العَافِیْنَ عَنِ النَّاسِ﴾
 - ۳) ﴿وَسِیَعْلَمُ الَّذِیْنَ ظَلَمُوْا اِیَّ مُنْقَلَبٍ یَنْقَلِبُوْنَ﴾
 - ۴) ﴿بَا اَیْهَا الَّذِیْنَ اٰمَنُوْا اِنْ جَاءَكُم فٰسِقٌ بِنَبَاٍ فَتَبٰینُوْا﴾

۴۱- با توجه به محتوای حکایت زیر، کدام گزینه می‌تواند مورد استشهاده راوی قرار گیرد؟

- «هرمز را گفتند: از وزیران پدر چه خطا دیدی که بند فرمودی؟ گفت: خطایی معلوم نکردم ولیکن دیدم که مهابت من در دل ایشان بی‌کران است و بر عهد من اعتماد کلی ندارند، ترسیدم از بیم گزند خویش، قصد هلاک من کنند پس قول حکما را کار بستم که گفته‌اند:»

- ۱) نبینی که چون گربه عاجز شود برآرد به چنگال چشم پلنگ
- ۲) ترحم بر پلنگ تیزدندان ستمکاری بود بر گوسپندان
- ۳) به باد آتش تیز برتر شود پلنگ از زدن کینه‌ورتر شود
- ۴) گفت اگر گربه شیر نر گردد نکنند با پلنگ دندان تیز

۴۲- کدام عبارت برای جای خالی مناسب است؟

هر آینه هر کس که شروعی پیوندد از بیم صولت او احتراس و تصوّن کند و آتش بلا به نفس خود نکشد و نباشد.

- ۱) تُبْنِی الامورَ علی شَفِیْرِ هَارٍ
- ۲) مَصُونًا علی دَائِرَاتِ الدَّهْوَرِ
- ۳) کَالْبَاحِثِ عَنِ حَتْفِهِ بِظِلْفِهِ
- ۴) لِلقِّ عَقْدٌ مَّبْرَمٌ لَیْسَ یَفْسِخُ

- ۴۳- کلمات مشخص شده در کدام گزینه درست معنی شده است؟
- (۱) امور غایمش از ضبط بیرون شد و آرا و تدبیر از منبع صواب تحرّی کرد. (جستجو کرد)
- (۲) قداق از آن سبب مستشعر بوده، پای کشیده و سر بنهاد، به علت رنجوری. (تمارض کردن)
- (۳) ایشان به توانی و تائی می گراییدند و کعبتین رای بر رقعۀ هوی می انداخت. (سر مست پیروزی بود)
- (۴) چون مجلس گرم شد و عیش خوش، قبیحه به مهمی برپای خاست، پای در دامن زد، برجام افتاد شکسته شد. (پای بر زانو نهاد)
- ۴۴- مفهوم عبارت زیر، در کدام گزینه آمده است؟
- «و از میان فرزندان کیوک به غلبه و شطط و اقتحام و تسلط معروف و مشهور بود.»
- (۱) و از بین فرزندان کیوک او آدمی ظالم، قدرتمند و زورگو بود.
- (۲) و از بین فرزندان، کیوک آدمی قوی، ظالم، برنامه ریز و مسلط بود.
- (۳) و از بین فرزندان کیوک، او به قدرت، زور آزمایی و پیروزی معروف بود.
- (۴) و از بین فرزندان، کیوک به قدرت، جسارت، بی پروایی و برتری جویی شهرت داشت.
- ۴۵- در کدام گزینه مثل به درستی به کار رفته است؟
- (۱) تصرف در مال خود به اندازه شاید کرد «لا سرف فی الخیر».
- (۲) چندان که در مهمات صرف می باید کرد، از خزانه بردارند «و لا خیر فی السرف».
- (۳) امروز دولت شاه را معاون یافتم و ایام را موافق، بگفتم و همچنان آمد: «و قد یوافق القدر بعض المنیة».
- (۴) غلبات اشتیاق دیرینه شما در دل داشتیم و کام جان به ذوق این حالت خوش می داشتیم: «و ربّ أمنيّة أحلی من الظفر».
- ۴۶- مفهوم عباراتی که زیر آن خط کشیده شده، در کدام گزینه آمده است؟
- «تاکنون که کشف القناع احوال او نرفته بود، همه رزانت و ثبات می نمود و چون قدمی از حد آزر فراتر نهادیم، مزاج تابی که بر آن تربی یافته است، پدید آورد.»
- (۱) از کف دادن مناعت طبع - تسلیم شدن
- (۲) فاش نشدن راز - سرکشی کردن
- (۳) متهم نشدن به جرمی - کج خلقی کردن
- (۴) در بند حجاب ظاهر نبودن - تواضع کردن
- ۴۷- کدام گزینه، جاهای خالی عبارات زیر را به درستی پر می کند؟
- «... که اکلیلی است فرق مفاخران براعت را به غرر لالی و درر متلالی مرصع؛ ... که باد قبولش نامیۀ رغبات را در طبایع تحریک داده است؛ ... که حمامۀ طبع او همه سجع سرای بوده است؛ ... کتاب محقق آن عتبه را بسی بوسیده اند و به مراقی غایاتش نرسیده»
- (۱) کلילה، مقامۀ حمیدی، سندبادنامه، عتبه کتبه
- (۲) کلילה، سندبادنامه، مقامۀ حمیدی، عتبه کتبه
- (۳) کلילה، سندبادنامه، عتبه کتبه، مقامۀ حمیدی
- (۴) کلילה، عتبه کتبه، مقامۀ حمیدی، سندبادنامه
- ۴۸- آزر در عطار در متن زیر کنایه از چیست؟
- «در شب واقعه، تا سحر سرمه سهر کشیده بومد و ترهات و خرافات درهم نوشته و در آن سودای بی حاصل، همه شب عطار را آزرده بومد.»
- (۱) بی خوابی کشیدن
- (۲) در انتظار طلوع صبح بودن
- (۳) چشم از آسمان برداشتن
- (۴) مهارت و استادی در نوشتن نشان دادن

- ۴۹- کدام ترکیب مشخص شده، درست معنی شده است؟
- ۱) اگر هوای خراسان بر آتشم ندادی، غم‌های جهان را باد پندارمی. (مهلت دادن)
 - ۲) آن مورحصران، حبات حیات آثار قوم، به هر راه، تا به مجرّه می جُستند. (قناعت‌پیشگان)
 - ۳) نه روی آنکه به نوشهر، جای فراموشان قرار گیریم و نه رای آنکه بی‌پوشش و خورش بر چنان عقبه بگذریم (گورستان)
 - ۴) با خویش سرفراسته بودم که چون بار آن عهده از ذمّت نهاده آید، اعباء آن عقلیه از گردن انداخته شود. (مستغرق شدن)
- ۵۰- مفهوم کلی عبارت عربی مشخص شده در متن زیر چیست؟
- «تا از رقّ ماسوای حق آزاد نشوی اختصاص عبدیت من عبادنا نیابی. بزرگان گفته‌اند: هر آنچه در بند آنی، بنده آنی و المکاتب عبد مابقی علیه درهم»
- ۱) تا در بند خودی، بنده او نخواهی شد.
 - ۲) تا از بندگی غیر نرهی، بنده خواهی ماند.
 - ۳) تا درهمی نبخشی، آزادیت مسجل نخواهد شد.
 - ۴) تا در بند درهمی، به آزادی نمی‌رسی.
- ۵۱- کدام عبارت درست معنی شده است؟
- ۱) رقیب گوشوان است بر دل‌ها بی بر رسیدن. (رقیب آشکارا ملازم اوست).
 - ۲) پس از آنکه چون گل بشکفتند از بار بریختند. (بعد از شکوفا شدن میوه دادند).
 - ۳) اگر خواهد به دیگری بازاری سازد فرانگذارم. (اجازه نمی‌دهم موجب بازار گرمی دیگری شود).
 - ۴) مسکین آدمی که همیشه خود را نظارگی دیده است. (بیچاره آدمی که همواره خود را نظاره‌گر می‌پندارد).
- ۵۲- عبارت زیر وصف کدام فرقه صوفیه است؟
- «قاعده و اساس طریقت تصوف و معرفت، جمله بر ولایت و اثبات آن است.»
- ۱) نوریه
 - ۲) حکیمیه
 - ۳) سهلیه
 - ۴) طیفوریه
- ۵۳- ابیات زیر، متناظر با کدام اصطلاح و تعریف عرفانی آن است؟
- هر هدایت که داری ای درویشش هدیه حق شمر نه کدیّه خویش
هم ازو دان که جان سجود کند ابر هم ز آفتاب جود کند
- ۱) تجرید که ترک اعراض دنیوی بود ظاهراً و باطناً و نفی اعواض اخروی و دنیوی
 - ۲) توکل که تفویض امرست با تدبیر و کیل علی‌الاطلاق و اعتماد بر کفالت کفیل ارزاق
 - ۳) تجلی که انکشاف شمس حقیقت است تعالی و تقدّس از غیوم صفات بشری به غیبت آن
 - ۴) تفرید که نفی اضافت اعمال است به نفس خود و غیبت از رؤیت آن به مطالعه نعمت و منت حق
- ۵۴- عبارت زیر، در تعریف کدام نوع از خرّقه‌های صوفیه است؟
- «صاحب وجد آن را از سر غلبه و سلب اختیار بر خود خرق کند و بر حاضران مجلس سماع جنساً او غیر جنس قسمت کنند و هریک را نصیبی بدهند.»
- ۱) صحیحه
 - ۲) ممزّقه
 - ۳) مودّت
 - ۴) تبرّک
- ۵۵- کدام گزینه، به ترتیب جاهای خالی عبارت زیر را کامل می‌کند؟
- شهود تجلی افعال را خوانند و شهود تجلی صفات را و شهود تجلی ذات را
- ۱) محاضره - مکاشفه - مشاهده
 - ۲) مکاشفه - مشاهده - مناظره
 - ۳) مشاهده - محاضره - مناظره
 - ۴) مناظره - محاضره - مکاشفه

۵۶- در کدام گزینه، جملهٔ پیرو «قید علت» است؟

- ۱) ستور از کسی به که بر مردمی
 - ۲) کسی جان از آسیب دشمن بُرد
 - ۳) آوخ که پست گشت مرا همت بلند
 - ۴) سر چه کشی در گلیم خیز و نگه کن
- بعمدا ستوری کنسد اختیـار
که مر دوستان را به دشمن شمرد
زنگار غم گرفت مرا طبع غم‌زدای
تا که همی خود کجا روی و چه جای

۵۷- در کدام گزینه گروه فعلی وابسته به جملهٔ پایه در نقش مفعول است؟

- ۱) تو خیال می کنی امثال بایزید کم بوده‌اند؟ بلکه هم از بایزید بالاتر.
- ۲) این حرف‌ها را به تو می گویم تا توی چاله‌ها نیفتی؛ بالاخره نویسنده‌ای.
- ۳) میوه را نرسیده از درخت بکنی نه مزه دارد، نه خاصیت؛ دل درد هم می گیری.
- ۴) انگار اینها هیچ کاری نداشته‌اند جز اینکه دیگران را شگفت‌زده بکنند با کارهایشان.

۵۸- حرف «ی» در کدام قافیه روی است؟

- ۱) دلیت باید پر عقل و سر ز جهل تهی
 - ۲) چه چیز بهتر و نیکوتر است در دُنئی
 - ۳) گردش این گنبد نیلوفری
 - ۴) این کهن گیتی برد از تازه فرزندان نوی
- اگر آرزو است امر و نهی و گاه و شهی
سپاه نی ملکی نی ضیاع نی رمه نی
گر نه همی خواهد گشت اسپری
ما کهن گشتیم و او نو، اینت زیبا جادوی

۵۹- در کدام گزینه قافیهٔ معموله دیده می‌شود؟

- ۱) آن که بنا کرد جهان زین چه خواست
 - ۲) نیز نگیرد جهان شکار مرا
 - ۳) شاخ شجر دهر غم و مشغله‌بارست
 - ۴) چون گشت جهان را دگر احوال عیانیش
- گر به دل اندیشه کنی زین رواست
نیست دگر با غمانش کار مرا
زیرا که بر این شاخ غم و مشغله بارست
زیرا که بگسترد خزان راز نهانیش

۶۰- کدام گزینه، درست است؟

- ۱) خوشا پرنده که بی‌واژه شعر می گوید. (هزج)
- ۲) به ازدحام کوچۀ خوشبخت بنگرم. (خفیف)
- ۳) سنگ که تن‌وارهٔ صبور سکوت است. (منسرح)
- ۴) و زان دلخستگانت راست اندوهی فراهم. (مضارع)

۶۱- کدام گزینه دربارهٔ حقیقهٔ سنایی، درست است؟

- ۱) به پیروی از ختم‌الغرائب سروده شده است.
- ۲) مدح بهرام‌شاه از مفصل‌ترین باب‌های آن است.
- ۳) وزن آن با وزن منظومهٔ کارنامهٔ بلخ متفاوت است.
- ۴) شاعر از سرودن بیت‌های هزل‌آمیز در آن پرهیز کرده است.

۶۲- موضوع کدام گزینه درست تبیین شده است؟

- ۱) مطلع‌السعدین از کمال‌الدین حسین کاشفی سبزواری در علم اخلاق تصنیف شده است.
- ۲) در شرح احوال شاعران، کتاب بهارستان جامی به شرح احوال یکصدوپنج تن از شاعران پرداخته است.
- ۳) از کتب صوفیه، جواهرالاسرار تألیف کمال‌الدین حسین خوارزمی، شرحی است بر مثنوی معنوی مولوی.
- ۴) مجمع‌التواریخ دربارهٔ تاریخ پادشاهان هند و سلاطین دهلی از شهاب‌الدین عبدالله معروف به حافظ ابروست.

- ۶۳- توضیح زیر مربوط به کدام کتاب است؟
« این کتاب یکی از بزرگ‌ترین لغت‌نامه‌های عربی به فارسی در هندوستان و ایران به‌شمار می‌رود و مدرک عمده در کار تألیف فرهنگ ناظم‌الاطبا در ایران و فرهنگ آندراج در هند بوده است.»
(۱) تاج‌المصادر
(۲) مقدمه‌الادب
(۳) القاموس‌العصری
(۴) منتهی‌الارب
- ۶۴- در بیت زیر، نوع استعاره «گلگون» کدام است؟
گلگون ما که آب‌خور اصل دیده بود بر آب او صفیر ز کیوان شنیده‌ایم
(۱) تمثیلیه
(۲) مصرّحه مرشّحه
(۳) مصرّحه مجردّه
(۴) مصرّحه مطلقه
- ۶۵- در کدام گزینه غرض تشبیه به مشبه برمی‌گردد؟
(۱) سرو آزاد به بالای تو می‌ماند راست
(۲) نرگس از لاف زد از شیوه چشم تو مرنج
(۳) چو آواز رستم شب تیره ابر
(۴) رعیت درخت است اگر پروری
لیکنش با تو میسر نشود رفتاری
نروند اهل نظر از پی نابینایی
بدرّ دل شیر و غرّان هژبر
به کام دل دوستان بر خوری
- ۶۶- کدام گزینه از نظر بحر عروضی با بیت زیر مشترک است؟
شخصی به هزار غم گرفتارم
(۱) دیر بماندم در این سرای گهن من
(۲) بر جستن مراد دل ای مسکین
(۳) ای کرده سرت خو به بی‌فساری
(۴) بیار آن می که پنداری روان یاقوت نابستی
در هر نفسی به جان رسد کارم
تا کهنم کرد صحبت دی و بهمن
چو گانت گشت پشت و رخان پرچین
تا کی بود این جهل و بادساری
و یا چون برکشیده تیغ پیش آفتابستی
- ۶۷- کدام گزینه دربارهٔ رویکردهای سبک‌شناسی (متن‌بنیاد و بافت‌بنیاد) درست است؟
(۱) منظور از متن، ساختارهای زبانی و غیرزبانی‌ای است که به‌طور نظام‌مند شکل ارتباط را تحت تأثیر قرار می‌دهد.
(۲) شاخه‌های سبک‌شناسی کاربردی، سبک‌شناسی انتقادی و سبک‌شناسی فمینیستی گونه‌هایی از سبک‌شناسی متن‌مدار هستند.
(۳) سبک‌شناسی دریافت یا رمزگشا که بر مدار فهم و درک خواننده می‌چرخد، ذیل رویکردهای بافت‌بنیاد قرار می‌گیرد.
(۴) رویکردهایی که بنیاد زبان‌شناسیک دارند در شمار سبک‌شناسی بافت‌بنیاد قرار می‌گیرند؛ مانند سبک‌شناسی آماری، فرمالیستی و سبک‌شناسی ساختارگرا.
- ۶۸- تفاوت سبک نثر مرسل عالی با نثر فنی مرسل کدام است؟
(۱) در نثر فنی مرسل، اسباب و اطناب ممل به‌گونه‌ای است که معنی را در برابر لفظ، سست و ضعیف می‌کند.
(۲) در نثر فنی مرسل، مترادفات لفظی بیشتر است و هدف غایی نثر هنوز هم بیان معنی است و لغات دشوار و دور از ذهن در آن دیده نمی‌شود.
(۳) در نثر فنی مرسل کاربرد صنایع لفظی به حدی است که معنی را تحت‌الشعاع خود قرار می‌دهد و چه‌بسا معنی در صنایع لفظی و ارکان زینتی کلام گم شود.
(۴) تنها تفاوت نثر فنی مرسل با نثر مرسل عالی، وجود لغات دشوار و دور از ذهن و التزام سجع در کلام است.

- ۶۹- کدام گزینه در باب سبک شعری جامی، صادق است؟
(۱) در قصیده‌سرایی به شعر شاعران سلف چون خاقانی و انوری نظر داشت.
(۲) به دلیل انتساب به طریقت نقش‌بندی، در شعر، منتقد نظریه وحدت وجود ابن‌عربی بود.
(۳) به دو زبان ترکی و فارسی آثاری به نظم و نثر پرداخت و آثارش به سبک هندی نزدیک است.
(۴) از شاعران و نویسندگان بزرگ عصر خود بود که در مثنوی از نظامی و در غزل از سبک حافظ تقلید می‌کرد.
- ۷۰- مهم‌ترین ابتکار عیوقی در منظومه ورقه و گلشاه، کدام است؟
(۱) تلفیق منظومه عاشقانه و تعلیمی
(۲) گنجاندن چند غزل در میان مثنوی
(۳) انتخاب بحری غریب و کم‌سابقه در شعر فارسی
(۴) گذاشتن اسامی فارسی برای شخصیت‌های عربی در داستان
- ۷۱- کدام بیت از نظر ساختار هنری (علم بیان) با دیگر ابیات متفاوت است؟
(۱) آتشی کز دل شجر زاید طعمه او هزار بُن شجر است
(۲) عالم از جور مایه‌زای غم است تبر از هیمه مادت شرر است
(۳) غم ز دل زاد و خورد خون دلم خون مادر غذاده پسر است
(۴) ابله از چشم‌زخم کم‌رنج است اگمه از چشم‌درد کم‌ضرر است
- ۷۲- در کتاب‌های بلاغی، بیت زیر را برای کدام‌یک از اغراض تشبیه شاهد مثال آورده‌اند؟
و ان تفیق الانام و انت مننهم فان المسک بعض دم الغزال
(۱) تقریر حال مشبه
(۲) استطراف مشبه
(۳) بیان حال مشبه
(۴) بیان امکان مشبه
- ۷۳- غرض ثانویه، در کدام گزینه درست معین شده است؟
(۱) بگشا بند قبا تا بگشاید دل من
(۲) دولت از مرغ همایون طلب و سایه او
(۳) دستم بگیر کز غم ایام خسته‌ام
(۴) گنجشک بین که صحبت شاهینش آرزوست
- ۷۴- دلیل وصل در جمله‌های مصراع دوم بیت اول چیست؟
بزرگی در آن فکرت آن شب بخفت
دمی بیش بر من سیاست نراند
(۱) اتحاد جمله از جهت خبر
(۲) جمله دوم نتیجه جمله اول
(۳) اتحاد جمله از جهت آوردن چند مسند برای یک مسندالیه
(۴) اتحاد جمله از جهت آوردن چند مسندالیه برای یک مسند
- به خواب اندرش دید و پرسید و گفت
عقوبت بر او تا قیامت بماند

- ۷۵- در کدام گزینه، دلیل فصل «کمال انقطاع» است؟
- (۱) ماجرای من و معشوق مرا پایان نیست
(۲) هرگز نمیرد آنکه دلش زنده شد به عشق
(۳) رواق منظر چشم من آشیانه توست
(۴) خلوت دل نیست جای صحبت اصداد
- هرچه آغاز ندارد نپذیرد انجام
ثبت است بر جریده عالم دوام ما
کرم نما و فرود آ که خانه تست
دیو چو بیرون رود فرشته درآید
- ۷۶- در بیت زیر کدام دو واژه با هم ایهام تناسب ایجاد می کنند؟
- «زین پس کفش آفتاب بخشد کاندر خور بخش، کان ندیدست»
- (۱) کف و کان (۲) خور و کف (۳) بخش و کان (۴) آفتاب و بخش
- ۷۷- در کدام یک از بیت های زیر وجه شبه دوگانه (صنعت استخدام) دیده می شود؟
- (۱) در وفای عشق تو مشهور خوبانم چو شمع
(۲) روز و شب خوابم نمی آید به چشم غم پرست
(۳) گر کمیت اشک گلگونم نبودی گرمرو
(۴) در شب هجران مرا پروانه وصلی فرست
- شب نشین کوی سربازان و رندانم چو شمع
بس که در بیماری هجر تو گریانم چو شمع
کی شدی روشن به گیتی راز پنهانم چو شمع
ورنه از دردت جهانی را بسوزانم چو شمع
- ۷۸- اصطلاحات روایت شناسی داخل پرانتز، در کدام گزینه به تمامی از آن صاحب نظریه است؟
- (۱) ژنت (نظم، تداوم، کارکرد، بسامد، زنجیره روایی)
(۲) پراپ (خویشکاری ها، اسطوره بن، پی رفت، فاعلیت)
(۳) بارت (رخدادهای پایه و پیرو، نظم و تداوم، رمزگان های روایی)
(۴) گرماس (مربع معنایی، تقابل های دوتایی، کنشگران، کارکرد، زنجیره روایی)
- ۷۹- کدام اصطلاح، درست معنی شده است؟
- (۱) متن بسته، متنی است که خوانش آن مستلزم تعامل ذهنی و روحی خواننده با مؤلف آن است.
(۲) متن خوانا، ابژه ای ناتمام است که با عمل خوانش خوانندگان نظام معنایی آن تکمیل می شود.
(۳) متن نویسا، به دلیل تکرار فوق العاده آن هرگونه نقد یا تفسیری را که بخوهد کل متن را پوشش دهد، ناکام می گذارد.
(۴) متن گشوده، متنی است که سویه باطنی آن به سمت آثار پیش از خود باز می شود و کلیت آن در رابطه ای بینامتنی شکل می گیرد.
- ۸۰- با توجه به ابیات زیر، رویکرد اسدی توسی در مواجهه با شاهنامه فردوسی مطابق با نظریه اضطراب تأثیر هرولد بلوم در کدام واکنش روانی قابل تفسیر است؟
- بسه شهنامه فردوسی نغزگوی
بسی یاد رزم یلان کرده بود
اگر رزم گر شاسب یاد آوری
- که از پیش گویندگان برد گوی
از این داستان یاد ناورده بود
همی رزم رساتم به باد آوری
- (۱) نفی و انکار (۲) پذیرش و نوآوری
(۳) اقتدار و نفی (۴) تسلیم و سازش

پی اچ دی تست؛ نخستین وب سایت تخصصی آزمون دکتری

صفحه ۱۶

(301F)

زبان و ادبیات فارسی (کد ۲۱۰۱)
